

Ann-Sophie Svedhem

Aktivering av Krislägesavtal

Diarienummer KS 2020/0298

Sammanfattning

Arbetsgivarna inom kommun- och regionsektorn har ett särskilt ansvar för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner såsom sjukvård, kommunikation och annan samhällsservice samt att skydda medborgarna. Detta gäller särskilt i extra påfrestande situationer, där verksamheterna kan få svåra bemanningsproblem.

Nationellt har Sveriges Kommuner och Regioner samt de fackliga organisationerna tecknat avtal om så kallat krislägesavtal att använda vid särskilda händelser.

För att avtalet ska kunna användas förutsätter det att:

- en extraordinär händelse inträffat,
- kommunen inte kan lösa den uppkomna situationen inom ramen för de åtgärder som finns i ordinarie kollektivavtal eller arbetsledningsrätt.

Krislägesavtal tecknats lokalt mellan Lunds kommun och respektive facklig organisation.

Beslut om aktivering av krislägesavtal fattats i särskild ordning

Bakgrund till avtalet

I samband med de omfattande skogsbränderna sommaren 2018 aktualiserades ett antal frågor om anställningsvillkor och ersättningar för arbetstagare som arbetade i samband med bränderna. Det blev tydligt att befintliga kollektivavtal är otillräckliga i denna typ av situationer. SKR bedömde därför att det var nödvändigt att ta fram ett särskilt kollektivavtal som ska gälla vid krislägen.

Syftet med krislägesavtalet är att ge en större flexibilitet vad gäller arbetsskyldighet, arbetstid och villkor i övrigt. För att uppnå detta behöver högre ersättningar vid arbete utges.

Kollektivavtalen för den ordinarie verksamheten ska tillämpas så långt det är möjligt. Är kriterierna i Krislägesavtalet inte uppfyllda kan avtalet inte aktiveras.

Kriterier för att aktivera krislägesavtal

Krislägesavtalet kan aktiveras vid exempelvis olyckshändelser med omfattande påverkan, naturkatastrofer som bränder och översvämningar, utbrott av epidemier, terrordåd eller hot.

Följande ska vara uppfyllt för att avtal ska kunna aktiveras:

Med krisläge avses en sådan händelse eller händelseförlopp som avviker från det normala, som innebär allvarliga samhällsstörningar, kräver omedelbara insatser av en kommun, ett landsting/region, kommunalförbund eller kommunalt företag eller flera i samverkan, och som medför omfattande eller avgörande påverkan på personalförsörjningen i den kommunala verksamheten.

För att Krislägesavtalet ska vara tillämpligt krävs vidare:

- att krisläge i en kommun eller region konstateras av kommunen eller regionen genom beslut i behörig ordning, samt
- att ett särskilt och likalydande beslut om aktivering av detta avtal har fattats av SKL:s styrelse.

Inaktivering av krislägesavtalet sker enligt samma principer som gäller för aktivering.

För tillämpning krävs alltså beslut både i Lunds kommun samt av Sveriges Kommuner och Regioner.

Förutsättningar för att kunna aktivera avtalet

I första hand ska de händelser som beskrivs lösas inom ramen för de ordinarie avtal inklusive arbetsledningsrätt som gäller.

Det innebär att Lunds kommun som arbetsgivare i första hand ska pröva att förflytta medarbetare, beordra övertidsarbete eller mertid samt undersöka möjligheten att rekrytera/anlita bemanningsföretag för att lösa bemanningssituationen. Kommunen ska även undersöka om behovet kan lösas genom inlåning eller hjälp från andra kommuner, kommunalförbund eller kommunala bolag.

Ytterligare en förutsättning är att kommunen har tecknat lokala krislägesavtal med fackliga organisationer i enlighet med de centrala avtalen. För närvarande finns centrala avtal med samtliga fackliga organisationer förutom Vårdförbundet. Lunds kommun tecknar lokala avtal med:

AKAVIA
DIK
FSA, Arbetsterapeuter
Fysioterapeuterna
Kommunal
Ledarna
Läkarförbundet

Lärarnas Riksförbund
Läraryrket
Naturvetarna
Sveriges Arkitekter
Sveriges Ingenjörer
Sveriges Skolledarförbund
Sveriges Psykologförbund
SRAT
SSR
SULF
Vision

Effekter av att avtalet aktiveras

När krislägesavtalet aktiverats innebär det att medarbetarens skyldigheter enligt anställningsavtalet utökas till att också omfatta andra arbetsuppgifter än normalt samt att särskilda regler gäller avseende arbetstid.

Det ordinarie arbetstidsmålet är 48 timmar per vecka under en beräkningsperiod om max 4 veckor. En särskild nödfallsövertid kan tas ut utöver den ordinarie arbetstiden och regler för dygns- och veckovila har anpassats.

Ersättningen för arbetad tiden är också förändrad. Utöver månads- eller timlön utges en krisersättning på 120 % av lönen per timme. Detta innebär sammantaget en ersättning på 220 % av lönen per timme. Krisersättningen förhöjs till 150 % av lönen per timme vid uttag av särskild nödfallsövertid.

Praktisk hantering

För att SKR ska kunna göra en bedömning av om krislägesavtalet ska aktiveras eller inte ska Lunds kommun själva ha fattat beslut om att kommunen befinner sig i krisläge som uppfyller kriterierna i krislägesavtalet

I Lunds kommun fattas detta beslut av kommunstyrelsens arbetsutskott genom delegation från kommunstyrelsen. Beslutet expedieras till Sveriges Kommuner och Landsting samt informeras samtliga fackliga organisationer inom kommunen.

Mer information

SKR cirkulär 19:32 med avtal och bilagor

<https://skr.se/tjanster/merfranskr/cirkular/cirkular/2019/overens-kommelseomkrislagesavtal.28688.html>

SKR cirkulär 20:09 med avtal och bilagor lärarnas samverkansråd

<https://skr.se/tjanster/merfranskr/cirkular/cirkular/2020/overens-kommelseomkrislagesavtalmedlararforbundetsochlararnasriksforbundssamverkansrad.31877.html>